

ISTOTA I GŁÓWNE TENDENCJE W ROZWOJU WYŻSZEJ OŚWIATY PEDAGOGICZNEJ W WIELKIEJ BRYTANII W RÓŻNYCH OKRESACH POWSTAWANIA I ROZWOJU

Streszczenie

W artykule przeanalizowano tendencje rozwoju kształcenia nauczycieli w Wielkiej Brytanii przez ustawienie połączenia z reformami edukacyjnymi oraz na podstawie periodyzacji podjętych jakościowych zmian edukacyjnych zachodzących pod wpływem tych reform. Wyróżniono etapy rozwoju kształcenia nauczycieli kraju. Zidentyfikowano sześć etapów powstawania i rozwoju edukacji w Wielkiej Brytanii. Wyjaśniając rozwój wyższej oświaty pedagogicznej w Wielkiej Brytanii ujawniono następujące główne tendencje: od wprowadzenia wyższego wykształcenia pedagogicznego, teoretycznego szkolenia nauczycieli do bardziej elastycznej i głębokiej edukacji dla rozwoju kształcenia nauczycieli, upowszechniania kształcenia ogólnego, zapewnienia wysokiej jakości usług edukacyjnych, tworzenia szkół specjalistycznych.

Słowa kluczowe: nauczyciel, reformy, oświata pedagogiczna, wykształcenie wyższe, rozwój zawodowy

СУТНІСТЬ ТА ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В РІЗНІ ПЕРІОДИ СТАНОВЛЕННЯ Й РОЗВИТКУ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Анотація

Виявлено тенденції розвитку педагогічної освіти у Великій Британії встановивши зв'язок із освітніми реформами і за основу періодизації взято якісні освітні зміни, що відбуваються під впливом цих реформ. Нами прослідковано розвиток педагогічної освіти країни, виділено етапи цього розвитку й охарактеризовано їх. Виділено шість етапів становлення та розвитку освіти у Великій Британії. При з'ясуванні розвитку вищої педагогічної освіти у великій Британії виявлено його тенденції: від запровадження вищої педагогічної освіти (1 етап) до переважно теоретичної підготовки майбутніх учителів (2 етап) – до створення державної системи педагогічної освіти, проголошення обов'язкової середньої освіти (3 етап), до проголошення обов'язкової вищої освіти для вчителів (4 етап), до більш гнучкої

і глибокої освіти, до розвитку системи педагогічного стажування, до поширення загальноосвітньої підготовки (5 етап), до забезпечення якості освітніх послуг, створення системи спеціалізованих шкіл (6 етап).

На основі аналізу літературних джерел вітчизняних і зарубіжних дослідників з'ясовано, що структура і зміст професійно-педагогічної підготовки вчителів упродовж XIX-XXI ст. зазнавали значні зміни під впливом нового розуміння завдань школи, функції учителя. На початку XXI ст. центральні органи влади зберігають тенденцію переходу до навчання упродовж життя, введення освітніх стандартів, забезпечують якість освітніх послуг, широке впровадження інновацій.

Постановка проблеми. Виявити тенденції розвитку педагогічної освіти у Великій Британії буде можливо, якщо встановити зв'язок із освітніми реформами і за основу періодизації взяти якісні освітні зміни, що відбуваються під впливом цих реформ, а також визначити показники, що характеризують кожен етап [6, с.106].

Базуючись на ключових напрямках освітніх реформ Великої Британії, використовуючи праці попередніх дослідників, нами прослідковано розвиток педагогічної освіти країни, виділено етапи цього розвитку й охарактеризовано їх. Виділено шість етапів становлення та розвитку освіти у Великій Британії.

Мета статті

Подати опис кожного етапу розвитку освітньої системи Великої Британії в ретроспективі, враховуючи соціальний, політичний, культурний, економічний аспекти, адже, як зазначає О.Локшина [12, с.7], освіта означеної країни перебуває під впливом усіх трансформацій, які характеризують його розвиток.

Виклад основного матеріалу

1 етап. Зародження систематичної підготовки вчителів (кінець XIX ст.). Ідеї об'єднання всіх навчальних закладів у єдину систему почали з'являтися вже на початку XIX століття під впливом освітянських реформ у Франції в епоху революції. Вони висловлювалися відомими англійськими педагогами Р.Ейджвортом та Т.Арнольдом. Для досягнення цієї мети пропонувалась докорінна реформа змісту, форм і методів навчання й виховання як у школах початкової, так і середньої ланки [10].

У першій половині XIX ст. підвищена освіта давалась у граматичних школах, частина з яких була заснована ще в 14-15 ст. До кінця XIX ст. кількість подібних шкіл значно розширилася, але вони залишалися елітарними привілейованими навчальними закладами, які охоплювали незначну кількість дітей. Граматичні школи, що мали багатовікову історію, розміщені в крупних промислових центрах, під впливом бурхливого розвитку промислового і економічного розвитку Великої Британії у XVIII-XIX століттях трансформувалися в підготовку кваліфікованих керівників промисловості, представників інтелектуальних професій.

Граматичні школи, що виникли в середині XIX ст., мали за мету розвиток особистості учня, його інтересів, здібностей.

У кінці XIX століття (етап «Зародження систематичної підготовки вчителів») під впливом соціального-економічного розвитку й технічного прогресу та розвитку наук про людину й суспільство почалась систематична підготовка вчителів.

2 етап. Становлення педагогічної системи (1901-1943рр.). У першій половині XX ст. у Великій Британії відбувалося становлення системи підготовки вчителів для середньої школи. До середини XX ст. сформувалась трьохступенева національна

система освіти, яка включала початкову, середню й наступного ступеню. Друга ступінь була представлена такими типами шкіл: граматичною, технічною і «сучасною». Причому, граматична школа була єдиним повноцінним середнім навчальним закладом аж до середини 70-х років, бо «сучасна» школа не давала можливості продовжувати навчання у ВНЗ, а технічних шкіл було наскільки мало, що принципового значення в системі освіти вони не мали.

У десятих роках ХХ ст. почалась підготовка вчителів середньої школи у створених у цей час педагогічних відділеннях університетів [1, с.26]. В цей період відбувається значне розширення мережі середніх навчальних закладів і підготовка для роботи в них учителів здійснюється не лише на педагогічних відділеннях університетів, а й у педагогічних коледжах. У цей період формувалися основні елементи змісту підготовки вчителів:

- Загально педагогічна підготовка,
- Предметно-методична підготовка,
- Педагогічна практика [1, с.3-4, 137].

Головним завданням педагогічних відділень у першій половині ХХ ст. була теоретична підготовка майбутніх учителів середньої школи.

У 20-ті роки ХХ ст. традиційним навчальним предметом стала педагогічна психологія, особливого значення при її викладанні надавалося природничо-науковим і експериментальним основам психології. Слід зазначити, що дитина стала центром навчально-виховного процесу (child – centered education) коледжі орієнтувалися на студента [1, с.31].

Отже, в період 1901-1943рр. (етап «становлення системи педагогічної освіти»), коли розширюється мережа середніх навчальних закладів, учителів готують на педагогічних відділеннях університетів та в педагогічних коледжах. Головним завданням була теоретична підготовка майбутніх учителів, але не існувало координуючого освітянського органа. Як зазначає К. Зискін, до 1944 року університети були єдиними навчальними закладами Великої Британії, випускники яких працювали вчителями мало чисельних середніх шкіл переважно елементарного характеру [1, с.135].

3 етап. Створення і розвиток державної системи педагогічної освіти (1944 – 1960-ті роки). Третій етап розвитку педагогічної освіти почався у Великій Британії в 1944р., коли був прийнятий новий закон про освіту, який проголосив обов'язкову середню освіту для всіх. Ми вважаємо проголошення обов'язкової середньої освіти як важливу тенденцію розвитку освіти.

У 1946-1947рр. була введена у Великій Британії масова середня школа. Вчителі середньої школи в той час одержувати підготовку на педагогічних відділеннях університетів і в педагогічних коледжах [1, с.89]. Час, відведений на практичну підготовку, до середини ХХ ст., склав 30% від загального часу навчання, на вивчення теоретичних курсів відводилося близько 600 навчальних годин. Таке співвідношення зберігалося до 90-х років – до прийняття державних стандартів педагогічної освіти.

Слід зазначити, що професійно-педагогічна підготовка вчителів на педагогічних відділеннях університетів Великої Британії поділялася на загально педагогічну й методичну.

Упродовж другого й третього етапів розвитку педагогічної освіти у Великій Британії зміст теоретичних курсів і педагогічної практики практично не мінявся [1, с. 94].

Організована у 1949 році Національна Рада з проблеми підготовки вчителів і забезпечення педагогічними кадрами навчальних закладів, яка проіснувала до 1965 року, забезпечувала рекомендаціями структуру системи педагогічної освіти, що почала

формуватися після ліквідації зазначеної Національної Ради. Зокрема, основою системи підготовки вчителів у Великій Британії до середини 60-х років XX століття були територіальні структури з підготовки вчителів, створені згідно з рекомендаціями комісії Мак-Нейра. В результаті дискусії, що проходили між членами комісії для забезпечення підготовки вчителів, на базі університетів були «педагогічні школи» (School of Education), які пізніше почали називатися в основному «інститутами педагогіки» (Institute of Education), які й стали основою всієї системи освіти у Великій Британії.

У 60-ті роки XX ст. діяльність педагогічних відділень університетів піддавалася критиці з боку шкільних адміністрацій і Міністерства освіти за зайву академічність, недостатній контакт із практикою роботи школи, хоча, як виявилось, взаємозв'язок професорського складу і вчителів був. До того ж, на педагогічних відділеннях почали створюватися спеціальні наукові групи, які пізніше перетворювались в лабораторії і дослідницькі центри з дослідження змісту освіти, застосування активних методів навчання в середній школі тощо [1, с. 79].

У 50-60-ті роки для методичної підготовки виділялося в середньому 34 години на весь курс навчання, до 80-х років на неї виділялося біля 30% -300 годин від усього часу навчання [1, с.93].

В середині XX ст. питання принципів і методів навчання в англійській педагогіці були розроблені недостатньо [1, с.110]. У відомій книзі «Мистецтво викладання» Г. Хайет описує модель навчання того часу, в якій говориться про те, що вчитель коротко подає учням, що він робить й після цього відправляється з учнями в похід, де вони знайомляться з різними предметами і явищами. Це – кращий спосіб навчання [3, с.152].

Як бачимо, вчений в описі зовсім не торкається питань дидактики. Але вже і у той час деякі вчені виділяли загальні принципи, зокрема, врахування вчителем попереднього досвіду дитини; важливість знань не лише для майбутнього життя, а й для навчального процесу; вміння викладати (педмайстерність) [1, с.111-112].

Значна частина вчених – педагогів Великої Британії в 50-60-ті роки вважала, що загальна теорія виховання в системі підготовки вчителів не є такою важливою, щоб виділяти її у самостійну навчальну дисципліну, адже не існує концептуальних структур, властивих теорій освіти [2, с.55]. Це ті обставини, які визначили еkleктивний характер навчальних курсів на педагогічних відділеннях університетів.

Важливу роль у цей період відігравало тестування на визначення рівня розвитку інтелекту, що використовувалось при вступі дітей у різні типи середніх шкіл. У цей період була створена державна система педагогічної освіти.

Отже, в період 1944-1960-тих років (етап «Створення і розвиток державної системи педагогічної освіти»), коли в 1944р. новий закон «Про освіту» проголосив обов'язкову середню освіту, була створена державна система педагогічної освіти. На практичну підготовку відведено 30% годин, теоретичних курсів – 600 навчальних годин. Недоліки: низький рівень теоретичної підготовки, малоефективна педпрактика. Шукають шляхи ведення принципів і методів навчання.

4 етап. (70-ті – 80-ті рр. XX ст.) практична спрямованість підготовки вчителя для середньої школи. У 70-ті – 80-ті роки XX століття замість «сучасних» шкіл з'явилися об'єднані школи – масові, основним завданням яких була освіта учнів, що відповідала потребам науково-технічного прогресу й соціально-економічним умовам життя суспільства. В них рівня підготовки освіти для вчителів не вистачало. Тому в 1988р. була проведена реформа освіти згідно із законом, яким було введено спеціальне положення, що зобов'язувало вчителів середніх шкіл мати університетську ступінь в галузі предмета викладання та сертифікат про вищу педагогічну освіту, що можна було одержати в основному на педагогічних відділеннях університетів.

В цей період, коли об'єднана школа зайняла домінуюче положення в системі середньої освіти, для середньої школи потрібно було готувати вчителя-предметника, який би добре володів методикою викладання свого предмету, у зв'язку з чим із змісту підготовки вчителів для середньої школи майже повністю зник цикл загально педагогічних дисциплін, а педагогічним курсам була надана суцільно практична спрямованість, основна увага почала приділятися викладанню приватних методик та проведенню педагогічної практики в школах. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів зветься, за висловом К. Зіскіна, переважно до «натаскування», до вироблення обмеженого набору елементарних професійних умінь, необхідних для щоденної роботи в школі. Британські вчені, викладачі університетів висловлювали незадоволеність ситуацією, яка склалася в період 70-80-тих років ХХ ст. [1, с.138].

До початку 70-х років система педагогічної освіти у Великій Британії надзвичайно поширилась, у зв'язку з чим була введена обов'язкова професійно-педагогічна підготовка для вчителя початкової (1969р.) і середньої (1973р.) школи.

Ми вважаємо, що це важливий крок - тенденція щодо підвищення рівня освіти (і вчителя, і учня) у Великій Британії у 70-ті роки ХХ століття.

У кінці 70-х років для бажаючих поступити на педагогічне відділення університету були введені тести з англійської мови й математики, останнім часом – і тести в галузі інформаційних технологій (користування персональним комп'ютером, інтернетом, основними прикладними програмами). У 70-ті роки була введена і вимога для проходження методичного обстеження з метою виявлення фізичних і психічних розладів, що буде заважати в роботі вчителя [1, с.89-90].

Крім визначених, до посилення вимог до вчителя належить і те, що кожен поступаючи на педагогічне відділення мав пройти співбесіду з метою виявлення схильності до педагогічної професії. С 1989 року університетські викладачі проводять співбесіду разом із досвідченими вчителями шкіл [1, с.90].

У 70-х роках певний вплив на зміст психологічної підготовки здійснювали ідеї гуманістичної психології.

Отже в період 1970-1980-тих років ХХ ст. (етап «Практична спрямованість підготовки вчителя для середньої школи») з'явилися масові об'єднані школи, яким рівня освіти не вистачало. У 1988р. згідно із законом зобов'язано вчителів мати вищу освіту. Недоліки: підготовка вчителя-предметника, загально педагогічна підготовка майже зникла. Однак, на кінець періоду програми й заняття у ВНЗ носили більш теоретичний характер – відбувалося підвищення рівня освіти вчителів. Створювалися навчально-наукові центри підвищення кваліфікації вчителів.

5 етап. «Фундаментальне реформування державної педагогічної освіти» (90-ті роки ХХ ст.). Відбулося широкомасштабне реформування державної педагогічної освіти, в результаті прийнято основні положення педагогічної освіти.

Основні положення реформи, що були проголошені К. Кларком 4 січня 1992р. на Північній педагогічній нараді, полягають у наступному:

- Пріоритетна роль школи в професійно-педагогічній підготовці вчителя;
- Запровадження затверджених навчальних планів і програм базової підготовки вчителя;
- Визначення критеріїв професійно-педагогічної підготовки вчителя у педагогічному закладі [4, с.55].

В цей період у 1995р. були прийняті державні стандарти педагогічної освіти, згідно з якими на практичну підготовку на педагогічних відділеннях університетів Великої Британії відводилась половина всієї тривалості навчання, яка становила в цей час 36 навчальних тижнів [1, с.92], блок психолого-педагогічних дисциплін становив 1/10 частину всього навчального часу, методика викладання предметів – 3/10.

На зазначеному етапі на методичну підготовку відводиться значно більше годин, ніж на загальну педагогічну (інколи більше, ніж у 2 рази). Навіть у Національній програмі, у навчальних планах педагогічних відділень університетів курс методики викладання називається «Основний предмет» (MainSubject), а загальнопедагогічна підготовка – «Професійне доповнення» (Professionaloption) [1, с.92].

У 90-ті роки XX ст. число кваліфікованих учителів становило 181394 осіб [6, с.143]. З 1994 року на базі міських технологічних коледжів почали відкриватися спеціалізовані школи, в яких особлива увага приділялася певній обраній галузі знань (математика й ІКТ, природознавство, мови, спорт, мистецтво), одночасно виконуючи всі вимоги національного навчального плану [6, с.143].

Не дивлячись на інтенсивний розвиток педагогічної освіти у великій Британії, передові кола (вчені, викладачі, громадськість), Міністерство освіти висловлювали незадоволеність рівнем підготовки і положенням учителів, у зв'язку з чим у кінці 1998 року опубліковано проект широкомасштабної реформи підготовки до вчительської професії під назвою «Вчителі – назустріч змінам» (Teachers, meetingthechallengeofchange), яку прем'єр-міністр країни Ентоні Блер назвав самою фундаментальною реформою вчительської професії від виникнення державної освіти. Після національного обговорення проекту його було затверджено у 1999 р. в якості закону, яким було визначено основні положення педагогічної освіти:

- Педагогічна освіта має стати більш гнучкою й глибокою, щоб усі молоді вчителі володіли необхідними знаннями, вміннями й навичками для педагогічної діяльності;
- Кожний бажаний стати вчителем, має пройти спеціальний тест на мовну, математичну й комп'ютерну грамотність;
- поширити існуючий досвід з організації підготовчих курсів перед вступом у ВНЗ, що готують учителів;
- посилити санкції до навчальних закладів у випадку незадовільних результатів перевірки спеціалістів, що їх закінчують, навіть до позбавлення ліцензії;
- здійснити спеціальне додаткове фінансування шкіл, на базі яких проходить педагогічна практика студентів педагогічних навчальних закладів;
- розвивати систему педагогічного стажування, при якій студенти педагогічних навчальних закладів працюють у школах у ролі помічників учителів [1, с.139-140].

Значна увага в цей період приділяється й розвитку дошкільної освіти.

Як видно із зазначеного, в 90-ті роки XX ст. у Великій Британії приділяється значна увага розвитку до шкільної освіти.

90-ті нами виділено в окремий етап розвитку педагогічної освіти у Великій Британії, бо в цей період проведена значна робота з поліпшення якості освіти; чому сприяла: інспекторська перевірка, введення державних тестів, опублікування рейтингових таблиць, в кінці 90-х років дітей у віці 4 років забезпечувала безплатними місцями в дошкільних закладах. Але на цьому етапі відлічено й недоліки: недофінансування дошкільних закладів, недостатня увага – дітям із бідних сімей, значний розрив у навчальних досягненнях, недостатня поінформованість батьків про успіхи їх дітей та про служби денного догляду за дітьми [6, с.149-150]. Вчителі, вчені, керівні освітянські органи постійно шукають шлях для ліквідації зазначених недоліків.

Отже, у 90-ті роки XX ст. у Великій Британії відбулося широкомасштабне реформування державної педагогічної освіти. На цьому етапі формуються механізми забезпечення якості освіти; відбувається зменшення нерівності в досягненні цілей. Дітей з різних соціо-економічних груп, здійснюється перехід до більш гнучкої та

глибокої освіти, до розвитку системи педагогічного стажування випускників, до поширення загальноосвітньої підготовки вчителів.

6 етап. Випереджувальний характер підготовки вчителя (початок XXI століття). У XXI столітті поставлено завдання підвищення якості підготовки майбутніх учителів, розв'язанню якого допоможе випереджувальна освіта, суть якої, як зазначають В. Марченко, Т. Овчинникова, полягає у глибокому аналізі попередніх тенденцій і напрямів у фундаментальній науці й коректуванні освітніх програм і навчальних планів у ВНЗ з урахуванням вимог часу [5, с.66-67].

Випереджувальний характер підготовки вчителя відповідав концепції його підготовки, що відображено у працях М. Тетчер, яка стала ініціатором важливих шкільних реформ, виходячи з того, що освіта є рушієм розвитку суспільства [11, с.22].

На початку XXI ст. в національний план була інкорпорована пропозиція щодо інклюзії (приспособлення шкіл до потреб учнів як обдарованих, так і тих, що мають особливі потреби – похвала сильних сторін учня, залучення учня до планування програми з підвищення самооцінки, підтримка ровесників, розвиток партнерських зв'язків із батьками тощо) [9].

У 2001р. Департаментом було видано й розіслано всім школам методичні матеріали з математики й англійської мови для учнів 7-9 класів [6, с.158].

Дітям із неблагонадійних сімей виділяється кредит на навчання музикою, спортом, на відвідування музеїв, театрів тощо, збільшується фінансування на збільшення допоміжного персоналу, що працює в класах. До того ж, урядом Великої Британії приймаються заходи щодо підтримки обдарованих і талановитих: глибина й ширина матеріалу, що вивчається, його залежність від здібностей; участь їх у літніх школах упродовж трьох тижнів; відкриття Академії для талановитої молоді віком 11-16 років у 2001 році; представлення програми дистанційного навчання, а також заходи підвищення якості освіти: викладанню-висока якість, створена своєрідної атмосфери, прийняття високих стандартів, створення спеціалізованих шкіл тощо [6, с.159-160].

У 2002р. стратегія «Інвестиції в молодих людей» була націлена на значне збільшення кількості молоді, старших 16 років, продовжувати навчання (виділено 500 млнф.ст. на 3 роки). В період з 2001 по 2004 рік більша увага звертається на розвиток подальшої освіти, а також вищої освіти та освіти дорослих. На розвиток програми «Сучасне учнівство» для осіб, старших 25 років виділялися значні кошти [6, с.168].

Спостерігається тенденція роботи уряду до збільшення числа професійних і професійно-орієнтованих курсів [7], до збільшення навчаючих за програмами, що дозволяють їм вступати до ВНЗ [8], тенденція роботи з реформування сектора подальшої освіти, що запропоновано в документі «Успіх для всіх».

Отже, на початку XXI ст. центральні органи влади зберігають тенденцію переходу до навчання упродовж життя, введення освітніх стандартів, забезпечують якість освітніх послуг, широке впровадження інновацій.

Висновки. На основі аналізу літературних джерел вітчизняних і зарубіжних дослідників з'ясовано, що структура і зміст професійно-педагогічної підготовки вчителів упродовж XIX-XXI ст. зазнавали значних змін під впливом нового розуміння завдань школи, функції учителя, що дало можливість виділити 6 етапів розвитку вищої педагогічної освіти у Великій Британії.

При з'ясуванні розвитку вищої педагогічної освіти у великій Британії виявлено його тенденції: від запровадження вищої педагогічної освіти (1 етап) до переважно теоретичної підготовки майбутніх учителів (2 етап) – до створення державної системи педагогічної освіти, проголошення обов'язкової середньої освіти (3 етап), до проголошення обов'язкової вищої освіти для вчителів (4 етап), до більш гнучкої і глибокої освіти, до розвитку системи педагогічного стажування, до поширення

загальноосвітньої підготовки (5 етап), до забезпечення якості освітніх послуг, створення системи спеціалізованих шкіл (6 етап).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зискин Константин Евгеньевич. Профессионально-педагогическая подготовка учителей средней школы на педагогических отделениях университетов Великобритании во второй половине XX в.: дис. ... канд.пед.наук: 13.00.01.– Москва, 2002.–157с.
2. Hirst P. Educational Theory//The Study of Education/ed. by J.W. Tibble. – Lnd.: Routledge&Kegan Paul–1967.–P.55
3. Highet G. The Art of Teaching. –Lnd.: Methuen.–1951.–266p.
4. Парінов А.В. Реформа вищої педагогічної освіти в Англії: передумови і тенденції розвитку (кінець 80-х – початок 90-х років XX ст.): дис. ... канд.пед.наук: 13.00.01. / А.В. Парінов. – К., 1995. – 170с.
5. Марченко В.И. Приоритеты и проблемы естественно-научного образования на рубеже III тысячелетия/В.И. Марченко, Т.В. Овчинникова// Наука и образование на пороге III тысячелетия =TheScienceandEducationontheThresholdofthe 3rdMillennium : Тезисы докладов Международного конгресса, (Минск, 3-6 октября 2000г.): в 2-х кн., Кн. 2./Венецианский офис ЮНЕСКО, НАН Беларуси, Министерство образования республики Беларусь. – Минск, 2000. – С. 66-67.
6. Шмакова Александра Павловна. Опыт развития правовых отношений в образовательной системе Великобритании на рубеже XX-XXI вв.: 13.00.01: Дис. ... канд.пед.нвук. – Омск, 2006. – 214с.
7. ducation Act 1996 www.legislation.hmso.gov.uk/acts/acts1996.htm
8. Delivering Results. A Strategy to 2006. www.dfes.gov.uk/deliveringresults/docs/strategic%20Framework.doc
9. Inclusive Schooling 2001, p.64 www.thestationaryoffice.com
10. J.H. Higginson, Evolution of “Secondary education”//British Journal of Educational Studies. – v. XX.–№2. – 1972. – pp.166-180.
11. Джуринский А.Н. Развитие образования в современном мире: Учеб. Пособие. – М.:ВЛАДОС, 1999. – 200с.
12. Локшина О. Порівняльна педагогіка: здобутки двохсотлітнього розвитку та сучасні проблеми / О. Локшина // Порівняльно-педагогічні студії. – 2010. – №3-4. – С. 6-16.

Cziczuk Antonina

**Bohdan Khmelnytsky National University in Cherkasy
Ukraine**

THE NATURE OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION DEVELOPMENT AND ITS MAIN TRENDS IN GREAT BRITAIN IN DIFFERENT PERIODS OF ITS FORMATION AND DEVELOPMENT

Tendencies of development of pedagogical education in the UK by setting connection with educational reforms and on the basis of periodization taken qualitative edu-

cational changes occurring under the influence of these reforms. We have followed the development of pedagogical education in the country distinguished stages of this development and characterized them. Identified six stages of formation and development of education in the UK. In explaining the development of education degree in the UK revealed its trends: from introduction of high education degree (Stage 1) to mainly theoretical training of future teachers (Stage 2) – to **making** a state system of pedagogical education, declaration of compulsory secondary education (stage 3), to proclamation declaration of higher education for teachers (Stage 4), to a more flexible and deep education to the development of the system of teacher training, to the dissemination of general education (stage 5) to provide quality educational services, establishment of specialized schools (6 stage).

Based on the analysis of the literature of domestic and foreign researchers found that the structure and content of vocational and educational training of teachers during the XIX-XXI centuries experienced significant change under the influence of a new understanding of school, functions of teacher. At the beginning of XXI centuries central authorities retain a tendency to go lifelong learning, the introduction of educational standards, provide quality educational services, widespread adoption of innovations.